

Onderwijsachterstandenbeleid 2016-2019

Gemeente Hardinxveld-Giessendam

Wethouder: T. Boerman, portefeuillehouder Onderwijs
G.K.C. Baggerman, portefeuillehouder Voorschoolse educatie

Zaaknummer: 052316728

Documentnummer: 052356510

Datum: 24 november 2016

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
1. Inleiding	3
1.1 Aanleiding	3
1.2 Visie	3
1.3 Speerpunten	4
1.4 Leeswijzer	4
2. Context	4
2.1 Landelijk kader	4
2.2 Lokaal kader	5
2.3 Ontwikkelingen op het gebied van VVE.....	5
2.4 Resultaten	11
2.5 Conclusie	12
3. Beleidsinvulling 2016-2019	13
3.1 Beleidsvoornemens 2016-2019	13
3.2 Doelgroep	13
3.3 De professionele kwaliteit op niveau houden en meegaan met nieuwe ontwikkelingen.....	14
3.4 Het verbreden van de toegankelijkheid en vergroten van het bereik	16
3.5 Het leggen van verbindingen tussen betrokken en potentiële partijen	18
3.6 Resultaatafspraken	19
4. Planning en evaluatie	20
5. Financiën	21
7. Bijlagen	24
Bijlage 1 Stroomschema toeleiding voorschoolse educatie	24
Bijlage 2 Stroomschema indicatiestelling	27
Bijlage 3 Convenant ambitieafspraken	28

1. Inleiding

Sinds 1 augustus 2010 is de Wet ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie (Wet OKE) in werking getreden. Het doel van de wet is de taalontwikkeling van jonge kinderen te stimuleren en de kwaliteit van het peuterspeelzaalwerk te verbeteren. Sinds de genoemde datum hebben gemeenten de wettelijke verantwoordelijkheid om een goed voorschools aanbod te realiseren voor alle jonge kinderen met een taalachterstand. Daarnaast hebben gemeenten een wettelijke regierol in het aanbod van voor- en vroegschoolse educatie en het bereiken van doelgroepkinderen.

Het onderwijsachterstandenbeleid is gericht op het voorkomen of verkleinen van onderwijsachterstanden. Wanneer een kind ten opzichte van leeftijdsgenoten achter is in educatie, dan spreekt men van een onderwijsachterstand. Voor- en vroegschoolse educatie (VVE) is bedoeld om onderwijsachterstanden op jonge leeftijd te voorkomen. Als kinderen eenmaal een onderwijsachterstand hebben, is het moeilijk om op deze achterstand in te lopen. Door VVE kunnen kinderen op een speelse manier hun achterstand inhalen. Op deze manier kunnen zij een goede start maken op de basisschool.

De gemeente ontvangt jaarlijks een geormerkte rijksbijdrage voor de aanpak van onderwijsachterstanden. De gemeente is samen met de organisaties die VVE aanbieden verantwoordelijk voor de voorschoolse educatie en het onderwijs voor vroegschoolse educatie. Naast de eerdergenoemde wettelijke eisen biedt de Wet OKE ook beleidsvrijheid bij de organisatie van het beleid.

1.1 Aanleiding

De gemeente heeft in de notitie 'Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2014' vastgelegd op welke wijze aan de verantwoordelijkheden lokaal invulling wordt gegeven. Daarnaast is jaarlijks een gemeentelijk uitvoeringsplan opgesteld, waarin de uitwerking voor het betreffende jaar wordt beschreven. Voor de periode vanaf 2015 is, mede vanwege de onduidelijkheden van het VVE-beleid op rijksniveau, geen beleidsplan opgesteld. Hierdoor is het beleidsplan 2011-2014 van kracht gebleven. Inmiddels is duidelijk dat de huidige financieringssystematiek Onderwijsachterstandenbeleid is gecontinueerd voor 2016 en dat ook na 2016 gemeenten geld ontvangen van het Rijk voor de uitvoering van het onderwijsachterstandenbeleid. Daarom is voor de periode 2016-2019 besloten een nieuw beleidsplan op te stellen.

1.2 Visie

De thuisomgeving van het kind vormt de basis van de ontwikkeling van het kind. De ouders of verzorgers van het kind zijn hiervoor in eerste instantie verantwoordelijk. Er wordt actief met ouders of verzorgers gecommuniceerd om thuis aan de slag te gaan met de ontwikkeling van het kind als er een achterstand is geconstateerd. In voorliggend beleidsplan wordt de focus gelegd op de kinderen die het echt nodig hebben. De acties voortkomend uit het onderwijsachterstandenbeleid zijn hulpmiddelen en zijn ondersteunend bij de ontwikkeling van het kind. Wel blijft het van belang dat kinderen kind kunnen zijn.

De betrokken partners willen de komende jaren werken aan een toegankelijk en kwalitatief hoogwaardig aanbod van VVE in de gemeente. Dit betekent laagdrempelige toegang, dichtbij mensen georganiseerd om het bereik te vergroten. Zoveel mogelijk partijen worden bewogen hieraan mee te doen. De focus wordt gelegd op de kinderen die het echt nodig hebben. Er is altijd sprake van gemengde groepen, waardoor segregatie wordt voorkomen.

De ontwikkelingen in het sociaal domein (invoering Jeugdwet en de Wet Passend Onderwijs) bieden kansen om te werken aan een geïntegreerde aanpak, zowel qua pedagogisch beleid als bij de ondersteuning en eventuele zorg die kinderen nodig hebben. Hiertoe vindt zoveel mogelijk afstemming met en aansluiting bij het onderwijs plaats, zodat kinderen geen hinder ondervinden van de overstap van voorschool naar vroegschool. De voor- en vroegscholen bieden een normaliserende omgeving voor jeugdigen, met een positieve pedagogische benadering. Daarnaast spannen de voor- en vroegscholen zich in de kwaliteit en snelheid van het signaleren van belemmeringen in de ontwikkelingen van jonge kinderen te vergroten, in samenwerking met onder andere het Sociaal Team.

1.3 Speerpunten

Voor de komende beleidsperiode worden de volgende drie speerpunten geformuleerd:

- De professionele kwaliteit op niveau houden en meegaan met nieuwe ontwikkelingen;
- Het verbreden van de toegankelijkheid en vergroten van het bereik;
- Het leggen van verbindingen tussen betrokken en potentiële partijen.

In hoofdstuk 3 worden deze speerpunten nader uitgewerkt.

1.4 Leeswijzer

In dit beleidsplan wordt allereerst de context van het beleid geschetst. Daarin wordt onder andere het landelijke en lokale kader van het onderwijsachterstandenbeleid in kaart gebracht. Ook worden de belangrijkste ontwikkelingen rond VVE in beeld gebracht. Het is van belang te achterhalen welke ontwikkelingen zich zowel op landelijk als op lokaal niveau voordoen die van invloed kunnen zijn op het beleid voor de komende periode. Vervolgens worden de sterktes en zwaktes van het huidige beleid beschreven, waarna de prioriteiten en beleidsvoornemens voor de komende periode worden beschreven.

Met het aanbreken van de nieuwe periode voor het onderwijsachterstandenbeleid is gekozen om een notitie op te stellen waarin plannen op grote lijnen worden uitgezet. Door middel van een jaarlijks gemeentelijk uitvoeringsplan worden deze plannen verder uitgewerkt.

2. Context

In dit hoofdstuk wordt de beleidsmatige context van het onderwijsachterstandenbeleid beschreven. Deze context betreft onder andere de wettelijke landelijke kaders, het gevoerde lokale beleid in de afgelopen periode, de behaalde resultaten en de recente ontwikkelingen omtrent het beleid. De beleidsmatige context vormt een belangrijk uitgangspunt voor het beleid en de beleidsvoornemens voor de komende periode.

2.1 Landelijk kader

Het doel van de Wet OKE is de taalontwikkeling van jonge kinderen te stimuleren en de kwaliteit van het peuterspeelzaalwerk te verbeteren. Sinds de invoering van de Wet OKE hebben gemeenten de wettelijke verantwoordelijkheid om een goed voorschools aanbod te realiseren voor alle jonge kinderen met een taalachterstand. Ook hebben gemeenten een wettelijke regierol in het aanbod van voor- en vroegschoolse educatie en het bereiken van doelgroepkinderen.

Kort gezegd schrijft de Wet OKE voor:

- Bepaling van de doelgroep voor voorschoolse educatie en criteria op basis waarvan een kind als doelgroepkind kan worden aangemerkt.
- Vorm geven aan de toeleiding van doelgroepkinderen.
- Zorgen voor een verbreding en versterking van het VVE-aanbod.
- De organisatie van de doorlopende leerlijn van voorschoolse educatie naar vroegschoolse educatie.
- Het maken van afspraken over de resultaten van vroegschoolse educatie.

Daarnaast hebben gemeenten op het gebied van voorschoolse educatie een aantal verplichtingen:

- Minimaal eenmaal per jaar moet overleg gevoerd worden met de schoolbesturen en de organisaties voor kinderopvang en peuterspeelzaalwerk over de doorlopende ontwikkelingslijn van voor- naar vroegschoolse educatie.
- Vastleggen op grond van welke criteria een doelgroepkind in aanmerking komt voor het volgen van voorschoolse educatie.
- Zorgen voor een aanbod aan voorschoolse educatie door middel van een programma dat door gekwalificeerd personeel wordt verzorgd in kinderdagverblijven en peuterspeelzalen voor doelgroepkinderen van 2 en 3 jaar gedurende minimaal 10 uur of 4 dagdelen per week.

2. 2 Lokaal kader

De lokale beleidsmatige kaders zijn vastgelegd in de notitie 'Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2014'. Hierin heeft de gemeente, samen met de schoolbesturen en instellingen, op het gebied van jeugd en educatie de hoofdlijnen van het onderwijsachterstandenbeleid uiteengezet. Deze hoofdlijnen hebben betrekking op:

- preventie;
- doelgroepbepaling, registratie, toeleiding en bereik;
- breder en beter aanbod;
- doorgaande leerlijn;
- logopedische dienst;
- kwaliteit voor- en vroegschoolse educatie;
- resultaatafspraken vroegschoolse educatie;
- bestandsopname VVE.

Naast deze notitie is jaarlijks een gemeentelijk uitvoeringsplan opgesteld, waarin de voornemens nader zijn uitgewerkt.

2.3 Ontwikkelingen op het gebied van VVE

Na de invoering van de Wet OKE hebben zich diverse ontwikkelingen voorgedaan rond voorschoolse educatie, die van invloed kunnen zijn op het onderwijsachterstandenbeleid. Hieronder zijn de belangrijkste ontwikkelingen beschreven. Per ontwikkeling wordt de landelijk en lokale stand van zaken beschreven.

2.3.2 Verhoging kwaliteit VVE

Recent zijn, mede op basis van een evaluatie van de Wet OKE, maatregelen aangekondigd om de kwaliteit van VVE verder te versterken.¹ Deze sluiten deels aan bij de bestuursafspraken die reeds zijn gemaakt met de G37 gemeenten. Hieronder volgende belangrijkste maatregelen.

Het verhogen van het taalniveau van de pedagogisch medewerkers

Om VVE goed toe te kunnen passen en de gewenste opbrengsten te verkrijgen is een goede beheersing van de Nederlandse taal door pedagogisch medewerkers van groot belang. Hierdoor kan een stimulerende en verrijkende taalomgeving voor kinderen gecreëerd worden.

- *Landelijk* – In de G37 gemeenten is de afgelopen jaren reeds ingezet op verhoging van het taalniveau van leidsters.² Ook in de 86 gemeenten met de hoogste schoolgewichten buiten de G37 gemeenten wordt hieraan gewerkt. In het schooljaar 2014-2015 zijn de eisen voor het taalniveau verhoogd in de opleidingen mbo PW3, keuzedeel VVE en mbo PW4 (2F voor schriftelijke vaardigheden en 3F voor mondelinge vaardigheden en leesvaardigheid). Dit betekent dat de groep nieuwe pedagogisch medewerkers die aan de hogere taaleisen voldoen in de zomer 2017 van de opleiding komt. Tot die tijd worden zowel zittende als nieuwe pedagogisch medewerkers getoetst en zo nodig geschoold, zodat zij voldoende taalniveau hebben. De G37 gemeenten hebben eind 2015 naar verwachting 90 procent van hun pedagogisch medewerkers geschoold. De G86 gemeenten zijn in 2014 begonnen met het toetsen en scholen van hun pedagogisch medewerkers. Het voornemen is om taalniveau 3F in het Besluit basisvoorwaarden kwaliteit voorschoolse educatie als eis op te nemen, waardoor de eis voor alle gemeenten gaat gelden. Gelet op de stappen die de kleinere gemeenten nog moeten zetten, zal er een overgangstermijn worden gehanteerd. De eis loopt vooruit op kwaliteitsverhoging binnen de kinderopvang en peuterspeelzalen in het kader van het traject 'Het nieuwe toezicht' van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, waarbij de eis zal gaan gelden voor alle medewerkers van de kinderopvang. Doordat op de VVE-locaties in Hardinxveld-Giessendam geen aparte VVE-groepen zijn, maar gemengde groepen, zullen alle pedagogisch medewerkers het genoemde taalniveau moeten hebben.
- *Lokaal* – Aangezien de gemeente Hardinxveld-Giessendam niet bij de G86 gemeenten behoort, zijn de pedagogisch medewerkers nog niet getoetst en geschoold voor het verhoogde taalniveau. Daarom is op dit moment onbekend hoeveel medewerkers aan de verhoogde taaleisen voldoen. Voor het jaar 2017 wordt de extra rijksbijdrage voor het taalniveau 3F bij de G86 gemeenten gekort. Dit bedrag wordt onderverdeeld bij de overige gemeenten.

Hbo'ers in de voor- en vroegschoolse educatie

In de voor- en vroegschoolse educatie zijn hbo'ers nodig om het opbrengstgericht werken op de groep verder vorm te geven en de kwaliteit op de werkvloer verder te verhogen. Opbrengstgericht werken is kortgezegd het systematisch en doelgericht werken aan het verbeteren van de leerprestaties. De inzet van hbo'ers daarbij gaat met name om het kunnen observeren en het weten van welke (spel)activiteiten nodig zijn om een kind verder in zijn of haar ontwikkeling te stimuleren. Daarnaast beschikken hbo'ers over specifieke kennis van ontwikkelingspedagogiek, een helicopterview in het groepsproces en coachende vaardigheden naar collega pedagogisch medewerkers.

- *Landelijk* – In bestuursafspraken met de G4 en de G33 gemeenten zijn al afspraken gemaakt over de inzet van hbo'ers in de voorscholen. In deze gemeenten moeten in ongeveer 85% van de VVE-groepen gebruik worden gemaakt van een gekwalificeerde hbo-medewerker of een

¹ Zie onder andere de Kamerbrief van 26 juni 2015 *Evaluatie Wet ontwikkelingskansen door kwaliteit en educatie (Wet OKE) en specifieke uitkering gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid* en de Kamerbrief van 7 juli 2015 *Het Nieuwe Toezicht: heldere doelen, duidelijke eisen en betere kwaliteit*.

² Taalniveaus: 1F-2F: niveau brugklas, 2F: niveau havo/ vwo onderbouw – vmbo bovenbouw – mbo PW3, 3F: niveau havo/ vwo bovenbouw – mbo PW4, 4F: niveau hbo/ wo

medewerker die op hbo-niveau functioneert. De wijze waarop hbo'ers in de groep worden ingezet verschilt per gemeente.

- *Lokaal* – De bestuursafspraken, zoals hierboven beschreven, gelden niet voor Hardinxveld-Giessendam. Toch worden er op de peuteropvanglocaties hbo'ers ingezet. Over de invulling van de inzet wordt er verder divers mee omgegaan. Zij worden bijvoorbeeld ingezet op de groep of nemen een functie waar als coach voor de pedagogisch medewerkers. Ook kunnen de interne begeleiders van de basisscholen worden ingezet op de peuterspeelzalen.

2.3.3 Harmonisatie peuterspeelzaalwerk en kinderopvang

Minister Asscher heeft eind 2014, samen met de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) plannen voor de harmonisatie van kinderopvang en peuterspeelzalen aan de Tweede Kamer gepresenteerd. De harmonisatie moet ertoe leiden dat verschillen in kwaliteitseisen en financiering tussen peuterspeelzalen en kinderopvang worden weggenomen en dat de afstemming tussen kinderopvang, peuterspeelzaalwerk en onderwijs wordt verbeterd. Daarnaast wil het kabinet inzetten op een versterking van de pedagogische kwaliteit.

- *Landelijk* – De harmonisatie zal per 1 januari 2018 gerealiseerd moeten zijn in alle gemeenten. In het najaar van 2015 kondigde het Kabinet aan 60 miljoen euro beschikbaar te stellen voor opvang van niet-werkende ouders. Het geld gaat naar de gemeenten, die zelf mogen beslissen hoe ze de opvang voor deze groep peuters gaan organiseren. Over de precieze invulling bestaat op dit moment nog geen duidelijkheid.
- *Lokaal* – In Hardinxveld-Giessendam is het peuterspeelzaalwerk per 1 juli 2015 geharmoniseerd. Voor alle opvanglocaties gelden nu dezelfde landelijke kwaliteitseisen én dezelfde financieringsstructuur. Gelijktijdig is ook de financiering van VVE gewijzigd. Door de harmonisatie van het peuterspeelzaalwerk moet op alle peuteropvanggroepen gewerkt worden met een gecertificeerd VVE-programma als voorwaarde om aanspraak te kunnen maken op de gemeentelijke financiële bijdrage. De kosten voor het aanbod van de twee extra dagdelen peuteropvang per week bij indiceerde doelgroepkinderen worden volledig bekostigd vanuit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid. Daarnaast zal per doelgroepkind een aanvullende gemeentelijke financiële bijdrage van € 500,00 per jaar worden verstrekt vanuit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid. Door de omvorming van peuterspeelzalen naar peuteropvang moet nagedacht worden over de gemeentelijke rol richting de peuteropvangstichtingen.

2.3.4 Brede scholen en integrale kindcentra

Bij een brede school gaat het meestal om het fysiek samenbrengen van verschillende voorzieningen onder één dak. Een integraal kindcentrum gaat vaak verder dan dat; de voorzieningen zijn dan op een bepaalde manier met elkaar geïntegreerd.

- *Landelijk* – Sinds enkele jaren is er een trend om kinderopvang, peuterspeelzalen en het basisonderwijs te integreren in (integrale) kindcentra. De kindcentra bieden opvang en educatie voor alle kinderen van 0 tot 12 jaar, waarbij gewerkt wordt aan talentontwikkeling en het creëren van gelijke kansen voor alle kinderen. Kinderen die het nodig hebben, krijgen binnen het kindcentrum de zorg en extra aandacht die nodig is. Kortom, er wordt gezorgd voor een ononderbroken ontwikkelingslijn voor kinderen. De kindcentra kennen één pedagogisch-didactische visie, één team en één aansturing. Landelijk is hier bestuurlijk nog geen visie op.
- *Lokaal* – In Hardinxveld-Giessendam bestaan op dit moment geen brede scholen en integrale kindcentra; vooralsnog zijn er ook geen plannen om hier beleid op te gaan voeren. Enkele onderwijspartijen die werkzaam zijn binnen de gemeente Hardinxveld-Giessendam zijn wel bezig met het ontwikkelen van een visie voor integrale kindcentra. Integrale kindcentra is een thema dat meegenomen wordt in het op te stellen 'Meerjarenperspectief onderwijshuisvesting' en zal daarin verder uitgewerkt worden. Het peuterspeelzaalwerk en de kinderopvang zijn

veelal gelokaliseerd in gebouwen waar ook het basisonderwijs met dezelfde denominatie is gevestigd. De besturen van de peuteropvangstichtingen in de gemeente zijn, of worden, dezelfde als enkele schoolbesturen.

2.3.5 Start- en nulgroepen

Om te voorkomen dat kinderen met een achterstand naar het basisonderwijs gaan, zijn er diverse initiatieven gestart op het gebied van VVE om kinderen voor te bereiden op de eerste jaren op de basisschool.

- *Landelijk* – Startgroepen zijn verschillende vormen van voorscholen, waar een leerkracht of andere hbo-geschoolde leider of leidster al dan niet in samenwerking met een pedagogisch medewerker de groep draait. Deze startgroepen zijn een pilot van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en worden ook wel nulgroepen (regio Rotterdam), het Peutercollege (de Verre Bergen, Rotterdam) en de groep 0-plus (regio Amsterdam) genoemd. De kwaliteitseisen bij of krachtens de Wet Kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen blijven onverkort van toepassing. De start- en nulgroepen verschillen van de reguliere voorschool voornamelijk op het gebied van de doorgaande ontwikkellijn door een intensieve samenwerking, opbrengstgericht werken, de ouderbetrokkenheid door een actief ouderprogramma, de tijdsduur van 5 dagdelen per week en de eisen aan de leidsters en/ of leerkrachten door bijvoorbeeld minstens één hbo-geschoolde aanwezig te laten zijn.
- *Lokaal* – Start- en nulgroepen zijn niet aanwezig in Hardinxveld-Giessendam. Wel is er sprake van een steeds intensievere samenwerking tussen basisscholen en voorscholen op diverse gebieden, wordt er al deels gewerkt met opbrengstgericht werken en zijn er plannen om aan de ouderbetrokkenheid te werken. Ook wordt er door de harmonisatie van het peuterspeelzaalwerk gestimuleerd om vier dagdelen te spelen als het een doelgroepkind betreft.

2.3.6 Schakelklassen en zomerscholen

In een schakelklas krijgen leerlingen met een taalachterstand een schooljaar lang intensief taalonderwijs. Daardoor kunnen zij beter meekomen en stromen zij makkelijker door. Schakelklassen kennen drie varianten: voltijd, deeltijd of een verlengde schooldag. In zomerscholen vindt deze educatie plaats in de zomerperiode.

- *Landelijk* – In de bestuursafspraken die het Rijk heeft gemaakt met de G37 gemeenten, is de mogelijkheid opgenomen om zomer- of vakantiescholen te realiseren om de leerresultaten van leerlingen te verbeteren.
- *Lokaal* – In Hardinxveld-Giessendam zijn op dit moment geen schakelklassen en/ of zomerscholen aanwezig. Wel wordt er onderzoek gedaan naar mogelijkheden extra in te zetten op taalonderwijs door middel van een taalklas voor leerlingen die dit nodig hebben binnen de gemeente, zoals statushouders of andere leerlingen met een taalachterstand. Middelen worden hiervoor gereserveerd. Enkele scholen zijn zich aan het oriënteren op het onderwerp zomerscholen.

2.3.7 Passend onderwijs

Alle leerlingen dienen een plek te krijgen op een school die past bij hun kwaliteiten en mogelijkheden, ook als zij extra ondersteuning nodig hebben. Dit is het uitgangspunt van passend onderwijs.

- *Landelijk* – Met de stelselwijziging Passend onderwijs en de transitie Jeugdzorg wordt de verantwoordelijkheid voor hulp aan kinderen en gezinnen die extra ondersteuning nodig hebben, belegd bij schoolbesturen en gemeenten. Schoolbesturen krijgen de opdracht en de middelen om elk kind passend onderwijs te bieden. Gemeenten worden verantwoordelijk voor hulp aan jeugdigen en ouders in gezin, wijk en buurt. Beide krijgen de opdracht om de werkvelden met elkaar te verbinden en de plannen over en weer met elkaar af te stemmen.

Dit ligt voor de hand, omdat de achterliggende gedachte dezelfde is, namelijk effectiever, sneller en preventiever ondersteuning bieden aan kinderen en ouders die hulp nodig hebben bij het opgroeien, de opvoeding en het onderwijs. Deze ondersteuningsbehoefte is ook al aanwezig op de voor- en vroegschool.

- *Lokaal* – Het onderwijs werkt in het kader van passend onderwijs samen binnen een samenwerkingsverband om te komen tot een dekkend netwerk van voorzieningen. Daarin wordt nauw samengewerkt en afgestemd met gemeenten in het regionaal onderwijs verband. Er zijn brugfunctionarissen onderwijs (vanuit het onderwijs) en brugfunctionarissen gezin (vanuit het sociaal team) aangewezen die een spilfunctie vervullen voor de aansluiting onderwijs en zorg. Voor de peuteropvang geldt dat aan zowel de peuteropvang als kinderopvang een brugfunctionaris vanuit het sociaal team is gekoppeld. Deze schuift aan bij het multidisciplinair team indien de situatie daartoe aanleiding geeft.

2.3.8 *Transformatie Sociaal Domein*

Vanaf 2015 hebben gemeenten nieuwe taken en verantwoordelijkheden in het sociaal domein gekregen. Hierbij gaat het om de taakvelden jeugdzorg, maatschappelijke ondersteuning, zorg en participatie in hun onderlinge samenhang. Koppeling met andere taakvelden is daarbij wenselijk en nodig, zoals bijvoorbeeld met schuldhulpverlening, wonen en passend onderwijs.

- *Landelijk* - Economische en maatschappelijke participatie van inwoners vormen samen de hoofddoelstelling van de transformatie. Een eerste reden voor deze transformatie heeft een maatschappelijke grondslag. Maatschappelijke veranderingen veroorzaakt door de economische crisis, individualisering en vergrijzing vragen om een andere aanpak. Een tweede reden is die van de stijgende kosten, onder andere een gevolg van de maatschappelijke veranderingen.
- *Lokaal* - De schaal van de lokale overheid maakt het mogelijk dat de gemeente dichterbij de burgers staat, hen goed kent en daarom beter aan kan sturen op activatie en ondersteuning in de eigen omgeving. De transformatie vraagt om een cultuuromslag. Er wordt gevraagd om een andere manier van organiseren, denken en werken; zowel van de gemeente als van burgers en organisaties. Preventie en maatwerk spelen in deze cultuuromslag een belangrijke rol, welke onder andere weggelegd kan zijn voor de voor- en vroegschoolse educatie. Een goede basis in de beginfase van het leven biedt perspectief voor de toekomst.

2.3.9 *Continuering bekostigingssystematiek onderwijsachterstandenbeleid 2016 en 2017*

Binnenkort zal er een nieuwe bekostigingssystematiek voor het onderwijsachterstandenbeleid worden vastgesteld.

- *Landelijk* - Het kabinet is voornemens de financieringssysteematiek voor onderwijsachterstandenbeleid meer op basis van gelijkwaardigheid en met behoud van kwaliteit in te richten. Dit is mogelijk, omdat een deel van de investeringen in de G37 gemeenten een incidenteel karakter had. De gewichtenregeling is op dit moment gebaseerd op het opleidingsniveau van ouders als indicator voor een risico op een onderwijsachterstand. Hierover wordt veel discussie gevoerd. Er leeft een gevoel dat, ondanks het feit dat de opleidingsniveaus van ouders stijgen, de achterstandsrisico's van doelgroepkinderen niet in gelijke mate afnemen. Hierdoor wordt op het moment gezocht naar een nieuwe indicator voor de gewichtenregeling op basis van data van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). De jaren 2016 en 2017 worden gebruikt om een manier te vinden om deze nieuwe indicator te ontwikkelen. In 2018 zal de nieuwe bekostigingssystematiek en de indicator waarop deze is gebaseerd vast worden gelegd. De inzet is om de nieuwe indicator te gebruiken vanaf 1 januari 2018 voor de verdeling van de onderwijsachterstandsmiddelen.
- *Lokaal* - Aanvankelijk zou de nieuwe systematiek per 2016 ingaan, maar dit is niet gelukt. Daarom wordt de bestaande financieringssysteematiek voor het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid gecontinueerd in 2016. Voor 2017 wordt ook de huidige

financieringssysteem nog gehanteerd, minus 2,8%. De € 4,7 miljoen die de G86 gemeenten voor het taalniveau 3F de afgelopen jaren hebben ontvangen komt te vervallen en wordt overgeheveld naar de overige gemeenten en dus ook naar de gemeente Hardinxveld-Giessendam. Eind 2017 vindt verrekking plaats van de niet uitgegeven gelden. De nieuwe bekostigingssystematiek, die naar verwachting zal gelden vanaf 2018, is nog onbekend. Voor de jaren 2018 en 2019 wordt voor de rijksbijdrage dan ook een schatting gemaakt. Als de werkelijke rijksbijdrage voor deze jaren afwijkt van de geschatte bedragen kunnen voornemens en plannen eventueel bijgesteld worden in het jaarlijks op te stellen gemeentelijk uitvoeringsplan.

2.3.10 Opbrengstgericht werken

Opbrengstgericht werken is het systematisch en doelgericht werken aan het verbeteren van de leerprestaties.

- *Landelijk* – Er wordt ingezet om de kwaliteit van VVE te versterken door meer opbrengstgericht te werken. Opbrengstgericht werken is het bewust, systematisch en herhaaldelijk werken aan het verbeteren van de resultaten. Dit gebeurt op basis van de verzamelde gegevens over de kinderen. We weten dat kinderen verschillen in hun ontwikkelingsbehoeften. Om kinderen goed te ondersteunen in hun ontwikkeling, moeten we ons aanbod afstemmen op hun ontwikkelingsniveau. De Inspectie van het Onderwijs verwacht van VVE-locaties dat zij opbrengstgericht werken. Het onderwijs is al langer bekend met deze manier van werken. De uitdaging is om deze werkwijze toe te passen op het werken met jonge kinderen. Het is van belang dat leerlingen, ouders, maar ook het vervolgonderwijs tevreden zijn.
- *Lokaal* – Er is op dit moment al deels sprake van opbrengstgericht werken binnen de voor- en vroegscholen. Dit komt door het gebruik van diverse vaardigheden binnen VVE, welke lopen van het bepalen van de beginsituatie tot en met de doelen en handelingen evalueren. Doordat de peuteropvanglocaties nog niet beschikken over een leerlingvolgsysteem is het praktisch minder uitvoerbaar om opbrengstgericht te kunnen werken. In het najaar van 2016 zal het nieuwe kindvolgsysteem in gebruik genomen worden op de peuteropvanglocaties, waarna een verdere uitwerking kan worden gedaan van het opbrengstgericht werken. Het nieuwe kindvolgsysteem sluit goed aan op het kindvolgsysteem wat de scholen gebruiken. Door het nieuwe kindvolgsysteem kan de ontwikkeling van kinderen en de doorgaande leerlijn nog beter in kaart worden gebracht.

2.3.11 Logopedie

Preventieve zorg en behandeling op logopedisch gebied dragen bij aan het voorkomen en bestrijden van ontwikkelingsachterstanden en is daarom opgenomen in deze notitie.

- *Landelijk* – Artikel 5 van de wet Publieke Gezondheid is een breed artikel waar allerlei soorten zorg voor jeugdigen onder vallen. Gemeenten hebben hierin een wettelijke taak. De consultatiebureauarts handelt in de reguliere contactmomenten met kinderen conform de landelijke handreiking 'Uniforme signalering van taalproblemen in de JGZ'. In mei 2013 is door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport de handleiding 'Uniforme signalering van taalachterstanden bij jonge kinderen' uitgebracht.
- *Lokaal* - De gemeente is wettelijk verantwoordelijk voor een ontwikkelonderzoek op twee- en driejarige leeftijd en een onderzoek naar spraak- en taalstoornissen op vijfjarige leeftijd. Het ontwikkelonderzoek vindt plaats op de consultatiebureaus. De jeugdverpleegkundige neemt in het reguliere contactmoment bij tweejarigen ook de taal- en spraakontwikkeling mee. Bij twijfel wordt een uitgebreid logopedisch onderzoek gedaan. Deze procedure wordt ook gevolgd bij het reguliere contactmoment bij vijfjarigen. Na het onderzoek kan verwijzing naar een logopedist plaatsvinden of kortdurende preventieve begeleiding. De juiste doelgroep wordt

doorverwezen naar de voor- en vroegscholen. Op het consultatiebureau worden logopedisten ingezet, maar er wordt ook ingezet op training en vorming van personeel van de peuteropvang en kinderopvang en een doorlopende leerlijn naar het basisonderwijs. In deze nieuwe werkwijze verschuift het aandachtspunt van de logopedische screening naar voren, waarbij al in een eerder stadium kinderen met spraak- en/ of taalstoornissen kunnen worden opgespoord en verwezen naar een logopedist. Een uitgebreide screening op vijfjarige leeftijd is hierdoor in veel gevallen niet meer nodig.

2.4 Resultaten

In de vorige periode zijn op een aantal manieren onderzocht wat de resultaten zijn van het onderwijsachterstandenbeleid. Hieronder zijn de specifieke resultaten voor Hardinxveld-Giessendam beschreven, zoals vermeld in de bestandsopname. Hierna zullen ook de landelijke resultaten op het gebied van onderwijsachterstand worden beschreven. De resultaten zijn meegenomen bij de beleidsontwikkeling.

2.4.1 Resultaten Hardinxveld-Giessendam

De inspectie van het Onderwijs heeft in maart 2013 het definitieve rapport opgeleverd met betrekking tot de kwaliteit van voor- en vroegschoolse educatie in Hardinxveld-Giessendam. De belangrijkste conclusies uit het rapport zijn:

- Voor veel beoordeelde aspecten is er sprake van een toereikend gemeentelijk VVE-beleid, op een beperkt aantal onderdelen is verdere ontwikkeling noodzakelijk.
- De gemeente scoort voldoende op definitie doelgroepkind, bereik, toeleiding, integraal VVE-programma, externe zorg en doorgaande leerlijn.
- De gemeente scoort onvoldoende op ouders, interne kwaliteitszorg van de voor- en de vroegscholen, resultaten, VVE-coördinatie op gemeentelijk niveau en systematische evaluatie en verbetering van VVE op gemeentelijk niveau.
- De oordelen van de voor- en vroegscholen in de gemeente laten zien dat er veel energie gestoken wordt in gerichte VVE-scholingen en in een warme overdracht van doelgroepkinderen. Extra aandacht dient gegeven te worden aan gericht ouderbeleid, zorg en begeleiding en de kwaliteitszorg.

2.4.1 Resultaten landelijk

Zowel landelijk als internationaal is er veel discussie over het onderwijsachterstandenbeleid. Er zijn de afgelopen jaren dan ook een reeks aan studies en adviezen gepubliceerd die onderdelen van het beleid belichten en waar ook suggesties voor verbeteringen aan bod komen.

Uit het onderzoek van NRO (2015) komt naar voren dat de afgelopen 10 jaar de achterstanden van doelgroepkinderen in Nederland bij uitstroom uit groep 8 meestal kleiner zijn dan de al aanwezige achterstanden in groep 2. De achterstanden zijn in de periode dat het kind onderwijs volgt minder geworden, en dan met name bij de allochtone doelgroep. In dit onderzoek wordt verder onderscheid gemaakt tussen taal en rekenen. Hieruit volgt dat de afname van onderwijsachterstand voor rekenen meer geldt dan voor taal. Vooralsnog is de afname van onderwijsachterstand klein. In diverse Nederlandse VVE-onderzoeken (Verwey-Jonker Instituut, 2012; BOPO, 2013; De Haan, Leseman en Elbers, 2013) komt dan ook naar voren dat de huidige VVE-deelname geen of nauwelijks effect lijkt te hebben. Dit kan mogelijk worden veroorzaakt door het achterwege blijven van de kwaliteit van de educatie. Een andere mogelijkheid hiervoor zijn onderzoeksbependingen. Uit een studie van Geert Driessen van de Universiteit van Groningen (2014) komt naar voren dat het onderwijsachterstandenbeleid op gemeentelijk niveau zeer wisselend wordt uitgezet en dat op uiteenlopende wijzen vorm wordt gegeven aan het beleid. Dit maakt het moeilijk om landelijk de effectiviteit te meten.

Wel heeft de staatssecretaris Onderwijs, Cultuur en Wetenschap recent (2016) de positieve uitkomsten van enkele recente onderzoeken (CPB, 2016; Leseman & Veen, 2016; Veer et al., 2016) naar de effecten van onderwijsachterstandenbeleid bekend gemaakt. Uit deze onderzoeken komt naar voren dat doelgroepkinderen zich sneller ontwikkelen in voorzieningen die opvang bieden van hoge kwaliteit, en hun achterstand daardoor vermindert. Ook komt in de onderzoeken naar voren dat de educatieve kwaliteit van de instellingen die vve-beleid voeren voor verbetering vatbaar is.

Uit internationaal onderzoek komt veelal naar voren dat bestrijding van onderwijsachterstanden zo vroeg mogelijk ingezet moet worden, omdat dit dan het meeste effect zou hebben. Specifiek wordt aandacht gevraagd om te investeren in kleine groepen, meer schooltijd en de kwaliteit van medewerkers om onderwijsachterstanden weg te kunnen werken (CPB, 2002). Dit geldt zowel voor voorscholen als voor vroegscholen.

2.5 Conclusie

Met de beknopte analyse van de stand van zaken met betrekking tot onderwijsachterstanden zowel landelijk als in Hardinxveld-Giessendam kan een balans opgemaakt worden van de sterke punten en de uitdagingen. Van hieruit kunnen vervolgens de prioriteiten en beleidsvoornemens voor de komende periode worden beschreven.

2.5.1 Sterke punten

In de afgelopen beleidsperiode hebben diverse aspecten van het onderwijsachterstandenbeleid zich ontwikkeld of zijn voortbestaan en hebben zich bewezen van toegevoegde waarde te zijn:

- *Samenwerking* – Er wordt sinds jaren nauw samengewerkt tussen gemeente, het consultatiebureau, voorscholen en vroegscholen. Er is een LEA-werkgroep die op regelmatige basis bij elkaar komt. Dit vormt een belangrijke basis voor het maken van afspraken. De werkgroep legt verantwoording af aan de LEA-stuurgroep. Op die manier is de bestuurlijke betrokkenheid gewaarborgd. Er is sprake van onderling vertrouwen en partijen weten elkaar goed te vinden. Huidige ontwikkelingen op het gebied van formele samenwerking tussen peuteropvang en het onderwijs zorgen voor een nog sterkere verbinding.
- *Harmonisatie* – Met de harmonisatie van het peuterspeelzaalwerk is een toekomstbestendige basis gelegd voor de komende periode, wat ook geldt voor de VVE. De peuteropvang wordt hierdoor namelijk toekomstbestendig gepositioneerd. Op dit moment wordt de VVE alleen op de peuteropvang uitgevoerd. Daarnaast is met de harmonisatie ook de financiering voor de VVE aangepast, waardoor de toegankelijkheid wordt gestimuleerd.
- *Doorgaande leerlijn* – Er vindt overdracht van kindgegevens plaats en als er aanleiding voor is vindt een gesprek plaats tussen de voor- en vroegschool. Kortom, er is sprake van een warme overdracht. Een nieuw kindvolgsysteem in de voorscholen is aangeschaft die aansluiten bij de kindvolgsystemen van de vroegscholen. De eerder genoemde ontwikkelingen op het gebied van formele samenwerking tussen peuteropvang en het onderwijs biedt kansen om de doorgaande ontwikkellijn van kinderen verder vorm te geven.
- *Kwaliteit en aandacht voor het kind* – De bestuursafspraken voor de inzet van hbo'ers gelden niet voor Hardinxveld-Giesendam. Toch worden er op de peuteropvanglocaties hbo'ers ingezet om de kwaliteit van de educatie te versterken en maatwerk te kunnen bieden aan elk kind. Het gebruik van het leerlingvolgsysteem in het kader van kwaliteitszorg gaat om de resultaten van leerlingen te gebruiken om de kwaliteit van de gehele scholingsperiode te analyseren en te borgen of te verbeteren. Bij de kwaliteitszorg wordt prioriteit gegeven aan leerlingresultaten en aan het didactisch handelen in het kader van opbrengstgericht werken.

2.5.2 Uitdagingen

Uit het rapport van de inspectie van het Onderwijs (2013) komen enkele conclusies, waarvan enkele verbeterpunten voor het onderwijsachterstandenbeleid:

- *Ouderbetrokkenheid* – Hierbij gaat het om gericht ouderbeleid dat aansluit bij de specifieke VVE-behoefte van de ouders in de gemeente. Verder moet er aandacht besteed worden aan het vooraf informeren aan ouders, de intakeprocedure, het stimuleren van thuis ontwikkelingsbevorderende activiteiten te ondernemen, het betrekken van ouders bij VVE op de voorschool, informeren aan ouders over ontwikkelingen van hun kind en rekening houden met de thuistaal. Bereik en toeleiding van 100 procent van de doelgroepkinderen is uiteraard het streven.
- *Interne kwaliteitszorg* – Op gemeentelijk niveau dient aangegeven te zijn wat belangrijk is met betrekking tot de kwaliteit van VVE en hoe deze kwaliteit gemeten en geborgd wordt.
- *VVE-coördinatie op gemeentelijk niveau* – Hierbij gaat het zowel om de sturing als om de uitvoerende coördinatie. De sturing vindt al plaats in LEA-kaders. Op gemeentelijk niveau moeten daarnaast uitvoerende coördinatietaken uitgevoerd worden over het realiseren van het bereik, de certificering van leidsters, enzovoorts.
- *Systematische evaluatie en verbetering van VVE op gemeentelijk niveau* – Het beleid en/ of afspraken met partners over de uitvoering van VVE moet jaarlijks worden geëvalueerd. Over de bevindingen moet gerapporteerd worden en verbeterpunten moeten benoemd worden en opgenomen worden in plannen voor komende jaren.
- *Resultaten* – Op gemeentelijk niveau moet bepaald zijn wat de gewenste inhoudelijke resultaten zijn van de voor- en vroegscholen. De resultaten moeten concreet en meetbaar zijn. Afspraken moeten gemaakt zijn met de schoolbesturen over het aanleveren van gegevens aan de gemeente.

3. Beleidsinvulling 2016-2019

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de beleidsinvulling voor de komende periode. Eerst wordt een verdere verdieping gedaan op de speerpunten waar we ons op gaan richten en wat we daarvoor gaan doen. Daarna wordt beschreven hoe we de resultaten meetbaar gaan maken en wanneer de verschillende onderdelen uitgevoerd gaan worden. Ten slotte wordt aangegeven hoe we de activiteiten gaan financieren en het beleid gaan evalueren.

3.1 Beleidsvoornemens 2016-2019

Voor de komende beleidsperiode worden de volgende drie speerpunten geformuleerd:

- De professionele kwaliteit op niveau houden en meegaan met nieuwe ontwikkelingen;
- Het verbreden van de toegankelijkheid en vergroten van het bereik;
- Het leggen van verbindingen tussen betrokken en potentiële partijen.

De speerpunten worden in de volgende paragrafen verder uitgewerkt.

3.2 Doelgroep

Gemeenten moeten de doelgroep voor voorschoolse educatie en criteria op basis waarvan een kind als doelgroepkind kan worden aangemerkt bepalen. Het VVE programma is bedoeld om een brede ontwikkeling te stimuleren bij kinderen die opgroeien in een omgeving waar het taalaanbod beperkt is en waar weinig aandacht is voor informeel leren. Samen met alle betrokken partners zijn de

onderstaande definities van de doelgroep geformuleerd, om voor de komende beleidsperiode mee te werken:

Een doelgroeppeuter is een kind van 2 tot 4 jaar,

1. Dat aantoonbaar over een risicoprofiel beschikt:
  - a. Het kind heeft (later) een leerlinggewicht (0,3 of 1,2) conform de gewichtenregeling van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, en/ of;
  - b. In de thuissituatie wordt geen Nederlands als voertaal gesproken, en/ of;
  - c. Tenminste één van de ouders is korter dan 8 jaar in Nederland.

EN/ OF

2. Waarbij door het consultatiebureau, de peuteropvang of het kinderdagverblijf een taal- en/ of ontwikkelingsachterstand is gesignaleerd.

EN

3. Waarbij de taal- en of/ ontwikkelingsachterstand volgens een wetenschappelijke methode door het consultatiebureau is vastgelegd.

Een doelgroepkleuter is een kind vanaf 4 jaar in het basisonderwijs,

1. Dat een leerlinggewicht (0,3 of 1,2) conform de gewichtenregeling van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft.

EN/ OF

2. Dat aantoonbaar over een risicoprofiel beschikt:
  - a. In de thuissituatie wordt geen Nederlands als voertaal gesproken, en/ of;
  - b. Tenminste één van de ouders is korter dan 8 jaar in Nederland.

EN/ OF

3. Waarbij door het consultatiebureau, de peuteropvang of het kinderdagverblijf een taal- en/ of ontwikkelingsachterstand is gesignaleerd.

EN

4. Waarbij de taal- en of/ ontwikkelingsachterstand volgens een wetenschappelijke methode door het consultatiebureau is vastgelegd.

OF

5. Waarbij tijdens de eerste drie maanden in groep 1 een taal- en/ of ontwikkelingsachterstand is gebleken en volgens een wetenschappelijke methode is vastgesteld.

3.3 De professionele kwaliteit op niveau houden en meegaan met nieuwe ontwikkelingen

De professionele kwaliteit op niveau houden en meegaan met nieuwe ontwikkelingen is één van de speerpunten voor de komende periode. Ontwikkelingskansen van kinderen worden gestimuleerd door de educatieve kwaliteit te verbeteren. Dit is onder andere het doel van de Wet Oke. De beste strategie om de educatieve kwaliteit van voor- en vroegscholen te verbeteren, is door te investeren in de professionele cultuur en in de professionalisering van de leidsters op de voor- en vroegscholen zelf (Universiteit Utrecht, 2013). Met onderstaande voornemens voor de komende periode wordt de professionele kwaliteit op niveau houden en meegaan met nieuwe ontwikkelingen beoogd.

3.3.1 Taalniveau pedagogische medewerkers verhogen

De komende beleidsperiode wordt in navolging van de G37 gemeenten, ingezet om het taalniveau van pedagogisch medewerkers te verhogen. Hierdoor zullen zij voldoen aan de nieuwe landelijke taaleisen die naar verwachting ook voor Hardinxveld-Giessendam gaan gelden. Het taalniveau van de pedagogisch medewerkers moet 2F zijn voor schriftelijke vaardigheden en 3F voor mondelinge vaardigheden en leesbaarheid. Het doel is dan ook dat alle pedagogisch medewerkers uiterlijk in 2017 aan dit niveau voldoen.

3.3.2 Hbo'ers op de groep

Om de kwaliteit van VVE te verbeteren, wordt het aantal hbo-gekwalficeerde medewerkers in de voorschoolse educatie uitgebreid. Voor een betere kwaliteit is continue coaching op de werkvloer en uitwisseling tussen pedagogisch medewerkers en leerkrachten nodig. Een hbo'er vervult hier een belangrijke (sturende) rol in. Het doel is hierbij om een hbo'er op iedere VVE-locatie (deels) aanwezig te laten zijn.

3.3.3 Nadruk op risicopeuters

De komende periode wordt meer ingezet op risicokinderen, zowel VVE- als niet-VVE-geïndiceerde kinderen. Het doel is om inzichtelijk te krijgen om welke kinderen het gaat en hen extra ondersteuning te bieden, zoals bijvoorbeeld door extra taalonderwijs. Hierdoor is er een risico van in beperkte mate minder inzet voor kinderen waar alles goed mee gaat.

3.3.4 Resultaatafspraken maken

Doel van de Wet OKE is om een stimulans te geven aan de kwaliteit en de opbrengsten van VVE, naast het realiseren van een zo groot mogelijk bereik. Om dat doel te kunnen bereiken, is het van belang dat gemeente en schoolbesturen afspraken maken over de resultaten die met VVE worden nagestreefd. De doelen die vastgelegd zijn in het convenant resultaatafspraken worden jaarlijks gemonitord. Het streven is dat elke school de opgestelde doelen bereikt, echter worden er geen sancties opgelegd als de doelen niet behaald worden. Hierdoor wordt in het convenant ook gesproken over ambitieafspraken. Wel wordt er dan aandacht besteed aan hoe de doelen alsnog bereikt kunnen worden, of dat de doelen mogelijk bijgesteld moeten worden. Relevante gegevens worden gemonitord. Dit wordt ook verwacht vanuit de Inspectie van het Onderwijs. In 2016 moet het convenant resultaatafspraken vastgesteld zijn. Afspraken over monitoring worden ook in 2016 gemaakt (verder: zie 3.6 Resultaatafspraken).

De gestelde doelen zijn met name gericht op het verlagen van het doubleringspercentage, het verhogen van het aantal doelgroepkinderen met een score voldoende op taal en het verhogen van het aantal doelgroepkinderen met een score voldoende op begrijpend lezen.

3.3.5 Focus op de effecten van VVE voor kinderen

De harmonisatie van het peuterspeelzaalwerk en de gemaakte resultaatafspraken zijn nieuwe ontwikkelingen die een raakvlak hebben met VVE. Om te bepalen of uitgevoerde acties met betrekking tot VVE de juiste keuzes zijn, of juist uitgevoerd worden, is het van belang de effecten te meten van de uitgevoerde acties. Aan het begin van de beleidsperiode wordt een document opgesteld waarin de startgegevens te vinden zijn op 1 juli 2015 (start harmonisatie). Jaarlijks worden de nieuwe gegevens tegen de basis van 1 juli 2015 gehouden. De opbrengsten van de acties worden in kaart gebracht en aan de hand daarvan kan het beleid herzien worden. Het document met de startgegevens wordt eind 2016/ begin 2017 opgesteld. Na een jaar vindt een evaluatie plaats.

3.3.6 Opstellen van een kwaliteitsverbeterplan

Om de interne kwaliteitszorg te borgen wordt een kwaliteitsverbeterplan opgesteld voor elke locatie in samenwerking met het management. Dit draagt bij aan monitoring, borging en bewustwording van de educatieve kwaliteit. Jaarlijks zal een verslag uitgebracht worden, het kwaliteitsverbeterplan geëvalueerd worden en aanpassingen gedaan worden voor het volgende jaar. De betrokken partijen (voor- en vroegscholen) zijn deels al in het bezit van een kwaliteitsverbeterplan. Voor 2016 is het doel het kwaliteitsverbeterplan compleet te maken.

3.3.7 Systematisch evaluatie

De gemeente voert jaarlijks een evaluatie uit op het vastgestelde Onderwijsachterstandenbeleid, en met name op het vastgestelde jaarlijkse gemeentelijk uitvoeringsplan. Dit gebeurt in de eindperiode van de looptijd van het geldende gemeentelijk uitvoeringsplan. Aan de hand hiervan kunnen eventueel nieuwe uitvoeringstaken worden geformuleerd voor het toekomstige jaar. De uitvoering van het beleid voor de volgende jaren kan dus bijgesteld worden aan de hand van de resultaten van de evaluatie van het voorgaande jaar. Ook zullen de afspraken met betrokken partijen hierbij worden geëvalueerd.

3.3.8 Opbrengstgericht werken

Opbrengstgericht werken is het bewust, systematisch en herhaaldelijk werken aan het verbeteren van de resultaten. Dit gebeurt op basis van de verzamelde gegevens over de kinderen. We weten dat kinderen verschillen in hun ontwikkelingsbehoeften. Om kinderen goed te ondersteunen in hun ontwikkeling, moeten we ons aanbod afstemmen op hun ontwikkelingsniveau. De Inspectie van het Onderwijs verwacht van VVE-locaties dat zij opbrengstgericht werken. Het onderwijs is al langer bekend met deze manier van werken. De uitdaging is om deze werkwijze toe te passen op het werken met jonge kinderen. Het is van belang dat leerlingen, ouders, maar ook het vervolgonderwijs tevreden zijn. De introductie van het nieuwe kindvolgsysteem voor de peuteropvanglocaties eind 2016 maakt het makkelijker om opbrengstgericht te gaan werken op deze locaties. Op het moment wordt er op de peuteropvanglocaties al deels gewerkt met opbrengstgericht werken. Doel is dat aan het eind van de beleidsperiode de peuteropvanglocaties het opbrengstgericht werken uitgebreid hebben.

3.3.9 Taalonderwijs

Eén van de kernpunten van de Wet OKE is om de taalontwikkeling van jonge kinderen te stimuleren. Het is dan ook een verplichting van gemeenten om een kwalitatief voorschools aanbod te doen aan alle kinderen met een risico op een taalachterstand. Voor de komende beleidsperiode wordt extra ingezet op taalonderwijs. In Hardinxveld-Giessendam zijn op dit moment geen schakelklassen en/ of zomerscholen aanwezig. Wel wordt er onderzoek gedaan naar mogelijkheden extra in te zetten op taalonderwijs door middel van een taalklas voor leerlingen die dit nodig hebben binnen de gemeente, zoals statushouders of andere leerlingen met een taalachterstand. Het doel is om de komende beleidsperiode één van de onderzochte mogelijkheden tot uitvoering te brengen en hiermee het taalniveau van leerlingen te verhogen.

3.4 Het verbreden van de toegankelijkheid en vergroten van het bereik

Het verbreden van de toegankelijkheid en vergroten van het bereik van VVE is een volgend speerpunt voor de komende periode. Om onderwijsachterstanden weg te kunnen werken is het van belang de juiste kinderen te bereiken en ervoor te zorgen dat zij gebruik gaan maken van het voor- en vroegschoolse aanbod.

3.4.1 Vergroten van plaatsing van doelgroepkinderen

Het streefdoel is dat alle kinderen die in aanmerking komen voor VVE daadwerkelijk gebruik maken van VVE. Voornamelijk informatieverstrekking moet hiervoor zorgen. Met de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) zijn afspraken gemaakt over de toeleiding van kinderen. Van de kinderen die wel in aanmerkingen komen voor VVE, maar hier niet gebruik van maken, zijn de motieven van de ouders om niet deel te nemen aan VVE in beeld.

3.4.2 Signaleren en toeleiden

Alle kinderen die in aanmerking komen voor VVE worden gesignaleerd en ontvangen een VVE-indicatie via de JGZ. Niet geïndiceerde doelgroepkinderen die wel aan de definitie voldoen worden dus op een VVE-plek geplaatst. Screening vindt plaats aan de hand van de doelgroepcriteria. Het toeleiden van doelgroepkinderen gebeurt aan de hand van een formulier voor de VVE doelgroepindicatie. Ouders worden actief gemotiveerd voor en toeleiden naar een voorschools aanbod. Bij het eerstvolgende consult na indicatie via de JGZ wordt nagegaan of een doelgroepkind daadwerkelijk VVE volgt. Als dit niet het geval is worden ouders actief gestimuleerd. Om het bereik en toeleiding te monitoren leveren organisaties en partijen gegevens aan, ook in verband met de systematische evaluatie en verbetering van VVE op gemeentelijk niveau. De JGZ werkt inmiddels met een digitaal dossier jeugdgezondheidszorg. Dit betekent dat zij op een andere manier VVE informatie kunnen gaan verzamelen, waarschijnlijk eenvoudiger en met minder kosten. Het gewenste resultaat is dat alle doelgroepkinderen vroegtijdig gesignaleerd en geregistreerd worden en dat deze peuters op een effectieve manier worden toegeleid naar een voorschoolse voorziening.

3.4.3 Bereik vergroten

Er wordt ingezet op communicatie om het VVE-bereik te vergroten. Er wordt naar mogelijkheden gekeken op welke manier non-bereik opgelost kan worden. Organisaties kunnen hiervoor betrokken worden. De rol van de jeugdverpleegkundige kan hierbij ook benut worden. Er wordt gestreefd naar een optimaal bereik.

3.4.4 De huidige definitie van doelgroepkind aanvullen

Er wordt onderzocht om de huidige definitie van doelgroepkind aan te vullen, bijvoorbeeld door 'sociaal-economische achterstand' of gedragsproblemen mee te nemen. Een ruimere definitie past binnen de huidige transformatie in het sociaal domein, doordat het voornamelijk gericht is op preventie. De exacte definitie en de daarbij behorende betekenis moet afgestemd worden met en vastgesteld worden door alle betrokken partijen.

3.4.5 VVE beleidsplannen van voor- en vroegscholen publiceren

Alle VVE beleidsplannen van de voor- en vroegscholen in de gemeente worden in ieder geval op de website van de organisaties gepubliceerd, bij voorkeur los van ander schoolbeleid of –gidsen. Bij voorkeur zijn de VVE beleidsplannen daarnaast ook schriftelijk beschikbaar in een eventuele beknopte versie. Het doel is dat alle voor- en vroegscholen het VVE beleidsplan in 2016 gepubliceerd hebben.

3.4.6 VVE aanbod

Gemeenten zijn vanuit de Wet OKE verplicht om een kwalitatief goed voorschools aanbod te doen aan alle kinderen met een risico op een taalachterstand in de gemeente. In Hardinxveld-Giessendam is het peuterspeelzaalwerk per 1 juli 2015 geharmoniseerd. Voor alle opvanglocaties gelden nu dezelfde landelijke kwaliteitseisen én dezelfde financieringsstructuur. Gelijktijdig is ook de financiering van VVE gewijzigd. Door de harmonisatie van het peuterspeelzaalwerk moet op alle peuteropvanggroepen gewerkt worden met een gecertificeerd VVE-programma als voorwaarde om aanspraak te kunnen maken op de gemeentelijke financiële bijdrage. De kosten voor het aanbod van de twee extra dagdelen peuteropvang per week bij indiceerde doelgroepkinderen worden volledig bekostigd vanuit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid. Daarnaast zal per gerealiseerde doelgroepplaats een aanvullende gemeentelijke financiële bijdrage van € 500,00 per jaar worden verstrekt vanuit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid. Doel voor de komende beleidsperiode is om de huidige uitvoering aan te houden en waar nodig te verbeteren.

3.5 Het leggen van verbindingen tussen betrokken en potentiële partijen

Borging van VVE is belangrijk, daarvoor is de samenwerking tussen educatieve partners en ondersteuners van belang. Als alle betrokken partijen korte lijntjes met elkaar hebben en voor elkaar inzichtelijk zijn, dan verloopt de communicatie goed en kan er snel en met kwaliteit op situaties geanticipeerd worden. Naast de al betrokken partijen is er aandacht voor potentiële partijen. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan verenigingen en vrijwilligers.

3.5.1 Samenwerking betrokken partijen

De samenwerking van de JGZ en de peuteropvanglocaties vindt plaats via netwerkoverleggen. De registratie van VVE-indicaties vinden plaats in het digitale dossier van de JGZ. Hieruit worden op landelijke criteria periodiek rapportages gedraaid, zodat bekend is hoeveel indicaties afgegeven zijn in een bepaalde periode en hoeveel kinderen daadwerkelijk zijn toegeleid naar een VVE-plek. Dit laatst genoemde gegeven komt voort uit een gesprek met de ouders. Om meer zicht te kunnen krijgen op het bereik en het werkelijk aantal geplaatste doelgroepkinderen wordt gekeken naar een betere samenwerking en afstemming tussen de JGZ en de peuteropvanglocaties. Hierdoor volgen dan ook meer betrouwbare rapportages, aan de hand van de specifiekere gemeentelijke criteria. Er wordt zorgvuldig met de persoonsgegevens van kinderen omgegaan. Ouders geven toestemming voor uitwisseling van persoonsgegevens over de ontwikkeling van hun kind tussen het consultatiebureau en de peuteropvanglocaties. Dit gebeurt via het daarvoor vastgestelde VVE toestemmingsformulier.

In Hardinxveld-Giessendam worden al sinds enkele jaren verschillende preventieve activiteiten uitgevoerd om de taalontwikkeling van jonge kinderen te stimuleren. Voor de komende beleidsperiode is het de bedoeling om deze, of andere vormen van, activiteiten te handhaven. Hierbij kan gedacht worden aan voorleesdagen in de bibliotheek.

De huidige uitvoering van logopedie blijft uitgevoerd worden in de komende beleidsperiode. Vroege signalering van taalontwikkelingsstoornissen maakt eerdere diagnose, behandeling en begeleiding mogelijk. Hierdoor kunnen veel problemen voorkomen worden. Alle kinderen krijgen een gevalideerde taalscreening. Als nodig wordt begeleiding en lichte hulp aangeboden binnen de JGZ. De juiste doelgroep wordt toegeleid naar VVE. Door weggevallen personeelsregelingen zullen de kosten voor logopedie verminderen.

3.5.2 Ouderbetrokkenheid

Ouders van kinderen met een VVE-toekenning zijn actief betrokken bij de ontwikkelingen van hun kind. Ouders van zowel geïndiceerde doelgroepkinderen als van risicokinderen moeten adequaat worden geïnformeerd over VVE, de doelen van het VVE-programma en de daarbij behorende processen, zoals de intakeprocedure. Om zowel thuis ontwikkelingsbevorderende activiteiten en de verbinding met de voor- en vroegscholen te stimuleren moeten ouders geïnformeerd worden over de ontwikkelingen van hun kind. Activiteiten als koffieochtenden, informatiemiddagen, uitstapjes en overige activiteiten kunnen deze betrokkenheid nog verder vergroten. Daarnaast is er aanbod van activiteiten die ouders bij binnenkomst met hun kinderen kunnen doen. Themabijeenkomsten over bijvoorbeeld grenzen stellen of zindelijkheid kunnen zorgen voor zowel een verbinding tussen ouder en voor- of vroegschool als voor het bevorderen van de ontwikkeling in de thuisomgeving. Bij het thema ouderbetrokkenheid moet verder rekening gehouden worden met de thuistaal van het VVE kind. Doel is om ouders meer te betrekken van de ontwikkeling van hun kind, waardoor de effecten van voor- en vroegschoolse educatie effectiever is.

3.5.3 Inzet van VVE-ontwikkelingsprogramma's in de thuisomgeving

Het verstrekken van materialen aan ouders om thuis met hun kind op te pakken zorgt voor een verdere ontwikkeling van het kind in de thuisomgeving. Daarnaast kan ingezet worden op VVE-ontwikkelingsprogramma's voor in de thuisomgeving, zoals de Voorleesexpres of vve Spel Thuis. Doel voor 2016 en 2017 is om het gebruik van VVE-ontwikkelingsprogramma's in de thuisomgeving te vergroten.

3.5.4 Alle VVE locaties voeren gericht ouderbeleid

Elke VVE locatie heeft de beschikking over een ouderbeleid dat gericht is op VVE. Dit ouderbeleid heeft betrekking op visie en doelen van VVE-ouderbetrokkenheid. In het ouderbeleid moet zoveel mogelijk rekening gehouden worden met de thuistaal van het VVE kind.

3.5.5 Aansluiting zorg

Er moet in kaart worden gebracht of de huidige aansluiting met de zorg toereikend genoeg is en over voldoende kwaliteit beschikt. Daarnaast moet onderzocht worden of er een verbinding gelegd moet worden met nieuwe organisaties die hulp kunnen bieden waar vraag naar is.

3.5.6 Opstellen van een sociale kaart

Om de lijntjes kort te houden en om inzichtelijk te maken voor wat je bij wie terecht moet, zal er een sociale kaart opgesteld worden. Hierin zullen alle betrokken partijen voor wat betreft VVE opgenomen worden. Dit zorgt uiteindelijk voor een snelle en duidelijke communicatie. Een stappenplan kan de sociale kaart eventueel ondersteunen.

3.5.7 Doorgaande leerlijn verder versterken

Een doorgaande leerlijn zorgt ervoor dat leerkrachten direct kunnen inspelen op ontwikkelingen en eventuele achterstanden. Daarnaast borgt een doorgaande leerlijn de vertrouwde omgeving van het kind. Beleid en aanbod van alle VVE locaties moet zoveel mogelijk op elkaar afgestemd zijn om de doorgaande leerlijn te kunnen borgen. Er vindt overdracht van kindgegevens plaats en als er aanleiding voor is vindt een gesprek plaats tussen de voor- en vroegschool. Structureel contact tussen peuteropvang, kinderopvang en basisschool zijn hiervan belang. Ook de uitwisseling van regels en structuur spelen hier een rol in. Overeenkomstige thema-ontwikkelingsgebieden zorgen voor een goede aansluiting tussen de betrokken partijen. Naast de reguliere contactmomenten tussen de betrokken partijen zorgt de Lokale Educatie Agenda (LEA) voor het optimaliseren van onderwijs door afspraken te maken met scholen, peuteropvang en kinderopvang. De werkgroep LEA 1 (VVE) is hier onderdeel van.

Door middel van een nieuw kindvolgsysteem in de voorscholen kan aansluiting worden gevonden op de vroegscholen. Eerdere afspraken met betrekking tot de doorgaande leerlijn en overdracht van gegevens blijven van kracht. Doel is om in 2016 het nieuwe kindvolgsysteem op de voorscholen in te voeren.

3.6 Resultaatafspraken

Om de resultaten van het onderwijsachterstandenbeleid zichtbaar te maken is monitoring nodig. Risico's bij het meetbaar maken van resultaten zijn de vaak statistisch beperkte toetsen, de brede ontwikkeling van een kind die moeilijk meetbaar te maken is met toetsen en het vooraf kunnen toewerken naar een bepaalde toets, zodat er geen reëel beeld ontstaat. De gemeente Hardinxveld-Giessendam kent en erkent deze risico's en zal dit dan ook vermijden. In overleg met de voor- en vroegscholen wordt het convenant resultaatafspraken vastgesteld in 2016. In dit convenant worden

afspraken gemaakt over de te bereiken doelen voor kinderen die gebruik maken van VVE. Het streven is dat elke school de opgestelde doelen bereikt, echter worden er geen sancties opgelegd als de doelen niet behaald worden. Hierdoor wordt in het convenant ook gesproken over ambitieafspraken. De manier van monitoring van de gemaakte resultaatafspraken zal besproken worden in de LEA werkgroep VVE. Hierin wordt ook de voortgang besproken. Eventueel wordt er gekeken of de resultaatafspraken aangescherpt kunnen worden. Het convenant resultaatafspraken is als bijlage 3 bijgevoegd aan dit beleidsplan.

4. Planning en evaluatie

Het onderwijsachterstandenbeleid is een beleid dat constant in ontwikkeling is. Dit betekent dat het lastig is om nu al te bepalen welk onderdeel de prioriteit heeft in de toekomst. Voor de nieuwe beleidsperiode wordt daarom dezelfde werkwijze gehanteerd als de vorige beleidsperiode. De werkwijze houdt in dat er voor deze periode een notitie wordt opgesteld waarin plannen op grote lijnen verder worden uitgezet. Door middel van een jaarlijks gemeentelijk uitvoeringsplan worden deze plannen verder uitgewerkt. Uitgaande van de beleidsinvulling zoals deze hierboven is beschreven wordt de volgende planning gehanteerd voor de beleidsperiode 2016-2019:

Beleidsvoornemen	Onderdeel	Realisatie			
		2016	2017	2018	2019
De professionele kwaliteit op niveau houden en meegaan met nieuwe ontwikkelingen	Taalniveau pedagogische medewerkers verhogen				
	Hbo'ers op de groep				
	Nadruk op risicopeuters				
	Resultaatafspraken maken				
	Focus op de effecten van VVE voor kinderen				
	Opstellen van een kwaliteitsverbeterplan				
	Systematisch evaluatie				
	Opbrengstgericht werken				
	Taalonderwijs				
Het verbreden van de toegankelijkheid en vergroten van het bereik	Vergroten van plaatsing van doelgroepkinderen				
	Signaleren en toeleiden				
	Bereik vergroten				
	De huidige definitie van doelgroepkind aanvullen				
	VVE beleidsplannen van voor- en vroegscholen publiceren				
	VVE aanbod				
Het leggen van verbindingen tussen betrokken en potentiële partijen	Samenwerking betrokken partijen				
	Ouderbetrokkenheid				
	Inzet van VVE-ontwikkelingsprogramma's in de thuisomgeving				
	Alle VVE locaties voeren gericht ouderbeleid				
	Aansluiting zorg				
	Opstellen van een sociale kaart				
	Doorgaande leerlijn verder versterken				

De gemeente voert jaarlijks een evaluatie uit op het vastgestelde jaarlijkse gemeentelijk uitvoeringsplan. Aan de hand hiervan kunnen eventueel nieuwe beleidsvoornemens worden geformuleerd voor het toekomstige jaar. Het beleid voor de volgende jaren kan dus bijgesteld worden aan de hand van de resultaten van de evaluatie van het voorgaande jaar. Ook zullen de afspraken met de betrokken partijen en de opgeleverde resultaten worden geëvalueerd.

5. Financiën

Vanuit het Rijk ontvangt de gemeente een specifieke uitkering voor het onderwijsachterstandenbeleid. Het budget voor 2016 is gelijk aan dat van de afgelopen jaren. Het budget voor 2017 is gelijk aan dat van de afgelopen jaren, minus 2,8% en plus de extra inzet van € 4,7 miljoen verdeeld over de niet-G86 gemeenten voor het taalniveau 3F. De nieuwe bekostigingssystematiek, die zal gaan gelden vanaf 2018, is nog onbekend. Voor de jaren 2018 en 2019 wordt voor de rijksbijdrage dan ook een schatting gemaakt. Voor deze jaren wordt het budget van 2016 gehanteerd, minus 2,8%. Als de werkelijke rijksbijdrage voor deze jaren afwijkt van de geschatte bedragen kunnen voornemens en plannen eventueel bijgesteld worden in het jaarlijks op te stellen gemeentelijk uitvoeringsplan.

Van eerdere jaren is er nog een restant van onderwijsachterstandsmiddelen van € 130.670,88. Vanwege de nieuwe bekostigingssystematiek per 2018 zal dit restant uiterlijk in 2017 besteed moeten worden.

In de jaarlijks op te stellen gemeentelijke uitvoeringsplannen zal per thema een verdere toelichting worden gegeven op de financiën.

<u>Inkomsten</u>		2016	2017	2018	2019
	Specifieke rijksuitkering onderwijsachterstanden	€ 102.113,96	€ 127.000,00	€ 99.000,00	€ 99.000,00
	Restant specifieke rijksuitkering onderwijsachterstanden	€ 130.670,88	+ € 57.159,84	+ € -	+ € 5.625,00
	<i>Totaal</i>	€ 232.784,84	€ 184.159,84	€ 99.000,00	€ 104.625,00
<u>Uitgaven</u>		2016	2017	2018	2019
De professionele kwaliteit op niveau houden en meegaan met nieuwe ontwikkelingen	Taalniveau pedagogische medewerkers verhogen	€ 30.000,00	€ 30.000,00	€ -	€ -
	Focus op de effecten van VVE voor kinderen	€ 15.000,00	€ -	€ -	€ -
	Opbrengstgericht werken	€ -	€ 15.000,00	€ -	€ -
	Taalonderwijs	€ 7.500,00	€ 15.000,00	€ 15.000,00	€ 15.000,00
Het verbreden van de toegankelijkheid en vergroten van het bereik	Vergroten van plaatsing van doelgroepkinderen	€ 1.250,00	€ 1.250,00	€ 1.250,00	€ 1.250,00
	Signaleren en toeleiden	€ 1.750,00	€ 1.750,00	€ 1.750,00	€ 1.750,00
	Bereik vergroten	€ 4.250,00	€ 4.250,00	€ 2.375,00	€ 2.375,00
	De huidige definitie van doelgroepkind aanvullen VVE aanbod	€ -	€ -	€ -	€ 10.000,00
		€ 66.275,00	€ 66.909,84	€ 51.500,00	€ 52.750,00
Het leggen van verbindingen tussen betrokken en potentiële partijen	Samenwerking betrokken partijen	€ 25.500,00	€ 17.500,00	€ 17.500,00	€ 17.500,00
	Ouderbetrokkenheid	€ 10.500,00	€ 8.500,00	€ -	€ -
	Inzet van VVE in de thuisomgeving	€ 4.000,00	€ 4.000,00	€ 4.000,00	€ 4.000,00
	Doorgaande leerlijn verder versterken	€ 9.600,00	+ € 20.000,00	+ € -	+ € -
	<i>Totaal</i>	€ 175.625,00	€ 184.159,84	€ 93.375,00	€ 104.625,00
	<i>Saldo</i>	€ 57.159,84	€ -	€ 5.625,00	€ -

6. Literatuur

- CPB. (2002). *Preventie van onderwijsachterstanden*. Verkregen van <http://www.cpb.nl/publicatie/preventie-van-onderwijsachterstanden-januari-2002>
- CPB. (2016). *Impact of funding targeted pre-school interventions on school readiness: Evidence from the Netherlands*.
- Driessen, G. (2012). *Variatie in voor- en vroegschoolse educatie: Een onderzoek naar de uiteenlopende wijzen waarop in gemeenten vorm wordt gegeven aan VVE*. Nijmegen: ITS.
- Driessen, G. (2014). *Het Nederlandse onderwijsachterstandenbeleid: Bewezen effectief?* Groningen: ORD.
- De Haan, A., Leseman, P. en Elbers, E. (2013). *Pilot gemengde groepen 2007-2010*. Verkregen van http://www.utrecht.nl/images/BCD/Bestuursinformatie/publicaties/2011/rapport_pilot_gemengde_groepen.pdf
- Inspectie van het Onderwijs. (2013). *De kwaliteit van vve in de gemeente Hardinxveld-Giessendam in 2012*. Utrecht.
- Leseman, P. & Veen, A. (2016). *Pre-COOL cohortonderzoek: Effecten van kwaliteit van voorschoolse instellingen*.
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. (2015). *Kamerbrief over de effectiviteit van de inzet van vve*. Verkregen van <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/kamerstukken/2015/11/30/kamerbrief-over-de-effectiviteit-van-de-inzet-van-voorschoolse-educatie/kamerbrief-over-de-effectiviteit-van-de-inzet-van-voorschoolse-educatie.pdf>
- NRO. (2013). *Peuterspeelzalen en kinderdagverblijven moeten naar elkaar toe groeien*. Verkregen van <https://www.nro.nl/wp-content/uploads/2015/08/Peuterspeelzalen-en-kinderdagverblijven-moeten-naar-elkaar-toe-groeien.pdf>
- NRO. (2015). *Het onderwijsachterstandenbeleid na 2015*. Verkregen van <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/kamerstukken/2016/01/20/kamerbrief-over-verdeling-middelen-achterstandenbeleid/kamerbrief-over-verdeling-middelen-achterstandenbeleid.pdf>
- Wij-leren.nl. (2016). *Opbrengstgericht werken*. Verkregen van <http://wij-leren.nl/ogw-opbrengstgericht-werken.php>
- Veer, I., Luyten, H., Tuil, C. van & Slegers, P. (2016). *Pilot stargroepen peuters, eindrapportage*.
- Verwey-Jonker Instituut. (2012). *Peutercollege: Verrijkte voorschool in Rotterdam*. Verkregen van http://www.verwey-jonker.nl/doc/jeugd/Peutercollege_verrijkte_voorschool_in_Rotterdam_2884_WEB.pdf

7. Bijlagen

Bijlage 1 Stroomschema toeleiding voorschoolse educatie

Zuigelingenhuisbezoek:

Weging van gewicht en risico. Bevindingen noteren in Kidos en zo nodig in registratiebestand VVE.

18 maanden SPARK huisbezoek:

Aandacht voor toeleiding naar een voorschoolse voorziening.

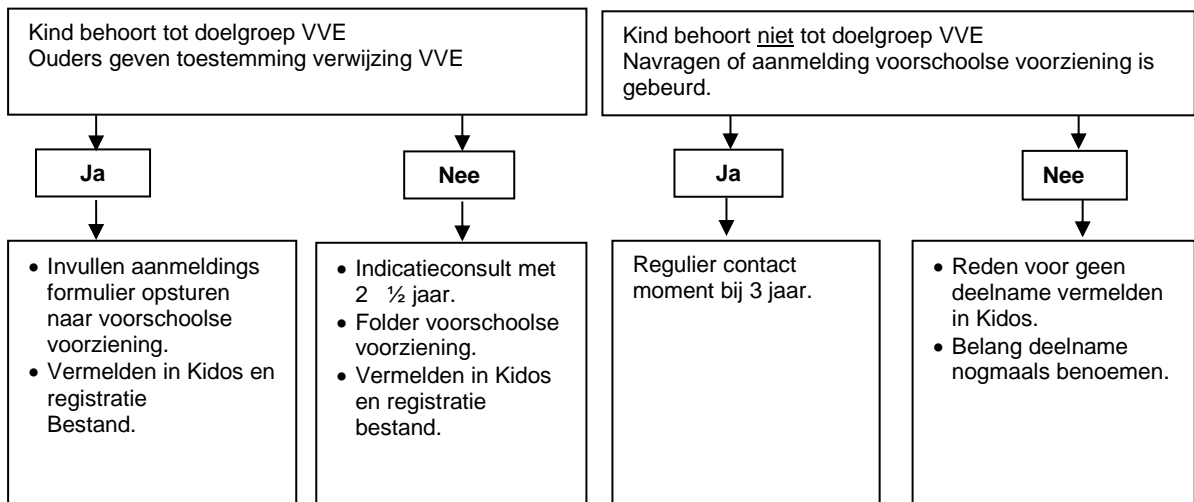
Vraag of kind is ingeschreven of in de toekomst ingeschreven gaat worden

Zo nodig informatiefolder uitdelen.

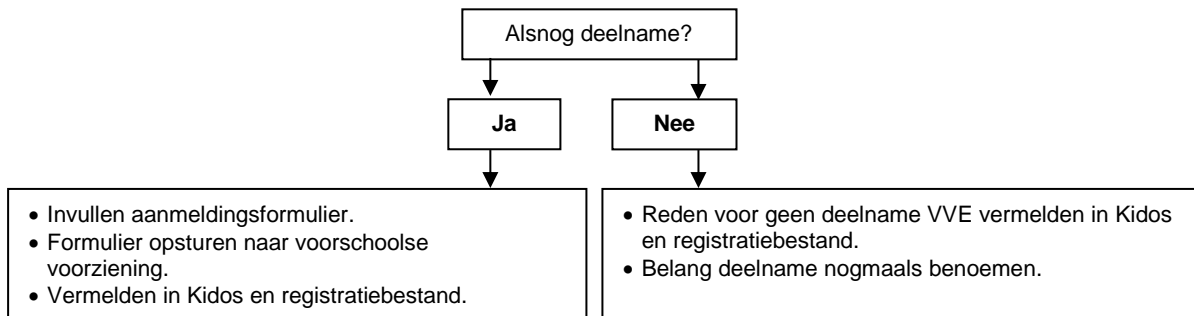
Bevindingen noteren in Kidos en bij doelgroepkinderen in het registratiebestand VVE

2 jarig consult

Beoordelen of kind binnen doelgroep VVE valt, zo nodig gebruik maken van stroomschema indicatiestelling VVE en score op Van Wiechen ontwikkelingsonderzoek.

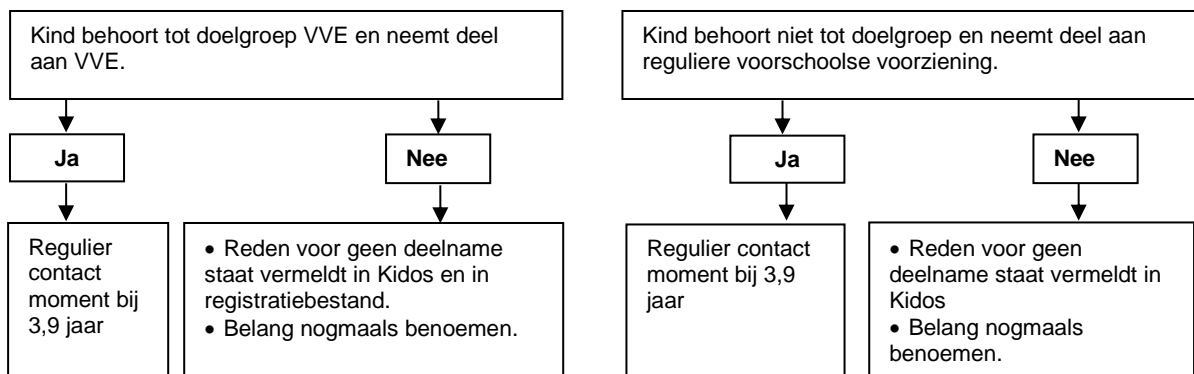

2 ½ jarig consult

3 jarig consult

Zo nodig herindiceren met stroomschema indicatiestelling VVE en score op Van Wiechen ontwikkelingsonderzoek

Uitgaande van het stroomschema en het bestaande aanbod van Rivas (maatwerkdeel) worden in het kader van de toeleiding van doelgroepkinderen naar een voorziening voor voorschoolse educatie de volgende werkzaamheden afgesproken:

Zuigelingshuisbezoek:

1. Bepalen of sprake is van een 'gewichtkind' (het kind wordt 'gewogen' bij het moment van intake)
  - Een gewicht (1,2) wordt toegekend aan leerlingen van wie één van de ouders een opleiding heeft gehad uit categorie 1 (maximaal basisonderwijs of (v)so-zmlk) en de ander een opleiding uit categorie 1 óf 2;
  - Een gewicht (0,3) wordt toegekend aan leerlingen van wie beide ouders of de ouder die belast is met de dagelijkse verzorging een opleiding heeft gehad uit categorie 2 (= Maximaal lbo/vbo, praktijkonderwijs of vmbo basis of kaderberoepsgerichte leerweg);
  - Geen gewicht (0) wordt toegekend aan leerlingen van wie één van de ouders of beide ouders een opleiding heeft gehad uit categorie 3 (Overig voortgezet onderwijs en hoger).

Bevindingen invoeren in Kidos volgens werkinstructies.

2. Bepalen wat de spreektaal is in de thuissituatie

Bevindingen invoeren in Kidos volgens werkinstructies.

3. Bepalen of het kind een risicokind is met een (taal-)achterstand:
  - Een kind heeft een gewicht;
  - Een of beide ouders heeft/ hebben niet gedurende 8 jaar in Nederland onderwijs genoten;
  - In de thuissituatie wordt geen Nederlands gesproken.

Bevindingen invoeren in Kidos volgens werkinstructies.

En registreer dit kind in het registratiebestand VVE.

18 maanden huisbezoek (alleen bij SPARK):

- Ouders bij het huisbezoek vragen of het kind is aangemeld bij een voorschoolse voorziening. Dit noteren in Kidos volgens werkinstructies en bij doelgroepkinderen ook in het registratiebestand VVE;
- Zo nodig ouders voorzien van informatie en advies. Folder voorschoolse voorziening uitdelen.

2 jaar consult:

- Vragen of het kind is aangemeld bij een voorschoolse voorziening. Dit noteren in Kidos;
- Beoordelen of kind binnen de doelgroep VVE valt. Ook kinderen met een onvoldoende score in het 'van Wiechenontwikkelingsonderzoek' vallen onder VVE. Een ander hulpmiddel hierbij is het stroomschema indicatiestelling VVE.

Bij doelgroep kinderen:

- Als ouders toestemming geven voor deelname VVE, aanmeldingsformulier invullen en opsturen naar voorschoolse voorziening;
- Indien ouders geen toestemming geven voor deelname VVE, wordt het kind met 2 ½ jaar opnieuw opgeroepen. Desgewenst wordt er telefonisch contact met ouders opgenomen. Ouders krijgen folder over voorschoolse voorziening. Bevindingen worden genoteerd in Kidos volgens werkinstructies en in het registratiebestand VVE.

Bij niet doelgroep kinderen:

- Als het kind is aangemeld, wordt kind op leeftijd van 3 jaar weer opgeroepen voor consult;
- Als het kind niet is aangemeld, de reden hiervoor vermelden in Kidos. Belang van een voorschoolse voorziening nogmaals benoemen.

2½ jaar consult:

- Ouders aanbod voorschoolse voorziening doen;
- Als ouders kiezen voor deelname aan VVE, het aanmeldingsformulier invullen en doorsturen naar voorschoolse voorziening;
- Indien ouders kiezen om niet deel te nemen, de reden voor niet deelname vermelden in Kidos en in het registratiebestand VVE.

3 jaar consult

- Vragen of het kind gebruik maakt van een voorschoolse voorziening;
- Zo nodig een herindicatie stellen. Ook kinderen met een onvoldoende score in het 'van Wiechenontwikkelingsonderzoek' vallen onder VVE. Een ander hulpmiddel hierbij is het stroomschema indicatiestelling VVE.

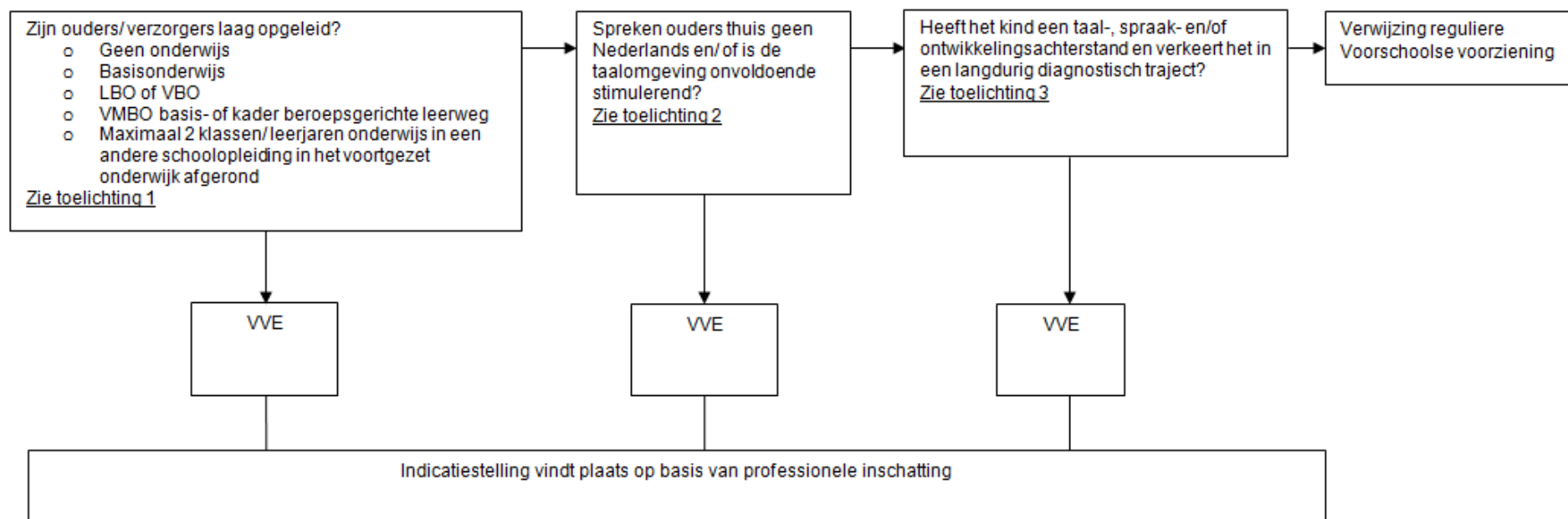
Bij doelgroep kinderen:

- Nogmaals belang voorschoolse voorziening benoemen. Reden voor niet deelname staat vermeld in Kidos volgens werkinstructies en in registratiebestand VVE.

Bij niet doelgroep kinderen:

- Nogmaals belang voorschoolse voorziening benoemen. Reden voor niet deelname staat vermeld in Kidos.

Bijlage 2 Stroomschema indicatiestelling

Toelichting 1

Het gaat om het opleidingsniveau van **beide** ouders/verzorgers.

Is 1 van de ouders/verzorgers hoger opgeleid, dan is er **geen** VVE-weging

Toelichting 2

Bij een onvoldoende stimulerende taalomgeving kan bijvoorbeeld gedacht worden aan:

- ouders lezen de peuter **niet** voor uit een boekje op niveau van het kind.
- Er zijn thuis **geen** spelletjes aanwezig om kleuren, afmetingen en vormen te leren
- Ouders hebben **geen** gesprekjes over de dagelijkse belevenissen van hun kind

Toelichting 3

Het kind verkeert in een diagnostisch traject, maar de diagnose laat lang op zich wachten. Plaatsing op VVE is voor deze groep op indicatie en in overleg tussen JGZ en voorschoolse voorziening

Bijlage 3 Convenant ambitieafspraken

Convenant ambitieafspraken Hardinxveld-Giessendam, oktober 2016

A. Doel beleidskader

Het VVE-beleids- en financieel kader beschrijft hoe de gemeente Hardinxveld-Giessendam en de samenwerkingspartners vorm geven aan de voor- en vroegschoolse educatie (VVE). VVE is een werkwijze die ertoe bijdraagt dat ontwikkelings- en onderwijsachterstanden bij jonge kinderen zo vroeg mogelijk worden herkend en worden aangepakt in;

- het consultatiebureau;
- de kinderopvang;
- de groepen 1 en 2 van de basisscholen.

Het kader maakt de keuzes die, o.a. voortkomen uit wettelijke kaders en beschikbare budgetten, inzichtelijk voor alle belanghebbenden.

Onderdelen van het beleidskader VVE zijn, na doel & inhoud:

- bestaand beleid;
- betrokken actoren;
- afspraken voor- en vroegschoolse educatie;
- de subsidie verdeelregels;
- bijsturen van beleid.

B. Ambitieafspraken

Dit convenant betreft de ambitieafspraken VVE en maakt deel uit van de uitvoering van het onderwijsachterstandenbeleid van de gemeente-Hardinxveld Giessendam.

Dit convenant is tot stand gekomen na overleg met de uitvoeringspartners die op dit moment al ervaring hebben met het begeleiden van VVE-kinderen.

In dit convenant worden alle basisscholen als uitvoeringspartners beschouwd, omdat in principe alle basisscholen kinderen met ontwikkelingsachterstanden moeten kunnen onderwijzen.

Ambitieafspraken zijn afspraken tussen gemeente en scholen/schoolbesturen over de ambities wat betreft de opbrengsten van VVE. Benadrukt wordt dat het gaat om ambities (streefdoelen) en niet om afspraken ter verantwoording van de scholen richting de gemeente.

De VVE-ambitieafspraken vormen onderdeel van het lokale en landelijk kwaliteitsbeleid. Meer dan de vraag hoe iets bereikt wordt, staat de vraag centraal wat bereikt dient te worden.

Evaluatie van de ambitieafspraken biedt input voor verbetering van VVE, geeft richting aan het beleid (gemeente) en aan de uitvoering (scholen).

B1. Technisch Lezen: Drie-minuten-toets (DMT)

Uitgangspunten:

- Alle (VVE) leerlingen doen de DMT E3 en E4;
- Per cohort: groep 3 en groep 4;
- Percentage voldoende score 80% groeps-/ schoolbreed (A, B of C-score/ I, II of III-score).

Afspraak 1: Technisch Lezen

In schooljaar 2015-2016 is het percentage VVE leerlingen in groep 3 dat voldoende scoort op de DMT E3 tenminste 60 % van de VVE leerlingen.

Met voldoende wordt een leerrendement van minimaal 83% en de grens tussen een C en D-score/ III en IV-score bedoeld.

Afspraak is dat voor dit cohort voor schooljaar 2015-2016 wordt gestreefd naar een percentage dat minimaal op bovenstaande niveau ligt (DMT E4).

Voor de komende 3 schooljaren is het streven om het percentage voldoende op de DMT E3 te verhogen naar minimaal 65 % in het schooljaar 2016-2017 van de VVE leerlingen (3 schooljaren na 2015-2016).

B2. Begrijpend Lezen en woordenschat

Ten aanzien van de voor VVE belangrijke domeinen begrijpend lezen en woordenschat voeren scholen in Hardinxveld - Giessendam hun eigen toetsbeleid. Dit compliceert het maken van ambitieafspraken omdat er geen eenduidigheid is. Dit betekent dat op overkoepelend gemeentelijk niveau vooralsnog geen eenduidige VVE ambitieafspraken op deze domeinen te maken zijn.

Uitgangspunten:

- Domein begrijpend lezen en/of woordenschat;
- Per cohort: groep 3 en groep 4;
- Percentage voldoende score 80 % groeps-/ schoolbreed (A, B of C-score/ I, II of III-score).

Afspraak 2: Begrijpend lezen en woordenschat

In schooljaar 2015-2016 is het percentage VVE leerlingen groep 4 dat voldoende scoort op Begrijpend lezen tenminste 55 % van de VVE leerlingen.

Met voldoende wordt een leerrendement van minimaal 83% en de grens tussen een C en D-score/ III en IV-score bedoeld.

Voor de komende 3 schooljaren is het streven om het percentage voldoende op Begrijpend lezen te verhogen naar minimaal 60 % in het schooljaar 2016-2017 (3 schooljaren na 2015-2016).

In schooljaar 2015-2016 is het percentage VVE leerlingen groep 4 dat voldoende scoort op Woordenschat tenminste 55 % van de VVE leerlingen.

Voor de komende 3 schooljaren is het streven om het percentage voldoende op Woordenschat te verhogen naar minimaal 60 % in het schooljaar 2016-2017 (3 schooljaren na 2015-2016).

B3. Doorstroom/ kleutergroepverlenging

De monitor dublering geeft inzicht in het percentage VVE leerlingen dat met kleutergroepverlenging aan groep 3 begint. Streven is om dit percentage terug te dringen (landelijke ondergrens is 88% van *alle* leerlingen).

Afspraak 3: kleutergroepverlenging van VVE leerlingen terugdringen

In het schooljaar zal het dubleringspercentage maximaal 20 % zijn van de VVE leerlingen in groep 1 en/of 2. Voor de komende 3 schooljaren is het streven om het percentage te verlagen naar 10%, te beginnen in het schooljaar 2016-2017.

B.4 Ouderbetrokkenheid

Uit de inspectie monitor is gebleken dat de ouderbetrokkenheid en communicatie beter kan.

Afspraak 4: Ouderbetrokkenheid

In het schooljaar 2015 -2016 zal een start worden gemaakt om structureel te gaan werken aan ouderbetrokkenheid. De scholen gaan gebruik maken van de ideeën en diensten van een gekozen professioneel bureau. Er wordt een beleidsplan Ouderbetrokkenheid opgesteld en een communicatieplan.

Er zal daartoe een meerjarenplanning en een jaarplanning worden opgesteld.

C. Ondertekening

Datum: .....

Datum: .....

Handtekening:
.....

Handtekening:
.....

dhr. T. van Deutekom (Stichting voor
Openbaar Verenigd Onderwijs)

mevr. G. Klop (Vereniging School met de
Bijbel, de Regenboog)

Datum: .....

Handtekening:

.....

dhr. V. Brauns (Vereniging School met de Bijbel, de Koningin Wilhelminaschool)

Datum: .....

Handtekening:

.....

dhr. H. Meems (Vereniging van Gereformeerd Primair Onderwijs in West-Nederland)

Datum: .....

Handtekening:

.....

dhr. M. van Wijngaarden (Protestants Christelijk Primair Onderwijs TriVia)

Datum: .....

Handtekening:

.....

mevr. C. de Graaf-Bragt (Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Willem de Zwijger College)

Datum: .....

Handtekening:

.....

dhr. J. Spek (Stichting Christelijk Voortgezet Onderwijs Alblasserwaard-Vijfheerenlanden)

Datum: .....

Handtekening:

.....

mevr. I. de Rijke (Stichting Christelijke Peuterspeelzaal de Flierefluit)

Datum: .....

Handtekening:

.....

mevr. J. Koning Kars (Stichting Peuterspeelzalen Hardinxveld-Giessendam)

Datum: .....

Handtekening:

.....

mevr. S. Rienks (Smallsteps)

Datum: .....

Handtekening:

.....

dhr. T. Boerman (Gemeente Hardinxveld-Giessendam)